

LA CAIXA D'ESTALVIS DE SÚRIA

◆
Josep Reguant i Agut

La reconstrucció de la història de les diverses institucions econòmiques i socials que ha tingut al llarg del temps cada comunitat ens permetria aprofundir en els entrellats de la microhistòria. Aquesta, al seu torn, matisa, complementa i, fins i tot, contradiu les tesis de la història general.

Davant la manca generalitzada d'aquestes «històries d'empresa», aquí en tenim un exemple relatiu a una entitat surienca, significativa, però d'escassa duració. El seu autor, arxiver honorari de l'Arxiu Històric Municipal de Súria, narra el contingut dels documents d'aquesta institució.

El dia 28 d'abril de 1922, D. Jesús Garriga i Mas, batlle; D. Josep Lladó i Arpa, jutge municipal; D. Lluís G. Otzet i Casanovas, rector; i els fabricants D. Joan Bertrand i Salsas, D. Bonaventura Jover i Mata i D. Josep Creixell i Yglesias signen com a socis fundadors el reglament pel qual es regirà la Caixa d'Estalvis de Súria.

El dia 5 de juliol del mateix any presenten el reglament al governador civil de Barcelona, Martínez Anido.

El dia 1 de desembre, el ministre de la governació, Marín Lázaro, comunica als interessats la Reial Ordre per la qual s'autoritza la creació de la Caixa d'Estalvis de Súria.

El reglament aprovat estableix que el Consell d'Administració sigui format per dotze membres: sis vocals nats i sis vocals elegits. Els vocals nats són: el batlle, el jutge municipal, el rector i els tres fabricants abans esmentats, o bé un representant de la seva fàbrica. Produeixen una vacant quan deixen el càrrec o la fàbrica per a la qual treballen i representen a la Caixa.

El motiu que va impulsar la seva creació és, segons les seves paraules, el següent: «*Con el fin de remediar la carencia de organismo que en esta villa facilitase las más elementales operaciones bancaria y de ahorro, carencia que se dejaba doblemente sentir por la falta casi ab-*

Súria (Foto J. Reguant)

solu de comunicaciones pues no existían ni existen aún hoy día esta-feta de correos y estación telegráfi-ca y las comunicaciones por carre-tera eran por aquel entonces muy deficientes, se pensó fundar en esta villa una Caja de Ahorros que re-mediase en parte tal situación, cada vez más insostenible dado el gran desarrollo que tomaba Suria, debi-do principalmente a sus fábricas de hilados y tejidos y sobre todo a las potentes instalaciones mineras es-tablecidas por la Sociedad 'Minas de Potasa de Suria, S.A.' ».

El domicili social de l'entitat era al carrer Santa Maria (avui avinguda Santa Bàrbara) núm. 2 i el seu horari d'oficina: els laborables de 8 a 10 del vespre i els festius al matí.

L'obertura de l'oficina té lloc el dia 1 de setembre de 1922.¹ Anteriorment, ja s'havien demanat els permissos. El capital inicial, de 6.000 ptes., és aportat pels titulars de les llibretes especials fundacionals (vegi's el quadre núm. 1).

Els préstecs amb garantia personal es concedien, segons els estatuts, a petits industrials i pagesos imposants, a l'efecte d'adquirir eines per establir-se en el seu ofici, pagant un interès d'un 5% anual.

La imposició mínima era d'1 pesseta i a partir de 5 pessetes donava un interès anual del 3%. Si la imposició era superior a 1.000 ptes no es pagaven interessos.

Des de 1925, la Caixa d'Estalvis de Sùria proporciona a les tres grans indústries del poble els fons necessaris per pagar els salaris. Per aquest

concepte, i solament durant el darrer trimestre d'aquest any, va girar 954.400 pessetes.

El 1926, comencen els primers contactes on es parla de fusió entre la Caixa d'Estalvis de Sùria i la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis. La primera comunicació entre ambdues entitats es fa mitjançant un escrit titulat: «Nota sobre el desarrollo de la Caja de Ahorros de Suria», tramès a Barcelona el dia 26 d'abril de 1926. Aquesta comunicació diu que la gestió la porten dos o tres empleats, poc retribuïts (així es reconeix), que fan el seu treball després d'acabar la jornada laboral de 8 a 10 del vespre i els festius al matí.

Els motius per als quals es demana la fusió són els següents:

1r. Augmentaria l'activitat de l'oficina si aquesta pogués estar més hores oberta, cosa que en aquell moment era impossible.

2n. En un poble petit en què tothom es coneix, els amics, els veïns i fins i tot els amos es resisteixen a ingressar els seus estalvis en una entitat gestionada per gent que ells coneixen per temor a comentaris que es puguin fer.

3r. És més gran la confiança de l'impositor quant més gran és la solvència de la societat dipositària i per aquest motiu sembla que la millor és la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis.

Per facilitar la fusió, els empleats renunciïn a participar i intervenir en la nova oficina que es crearia, encara que els agradaria poder-hi estar.

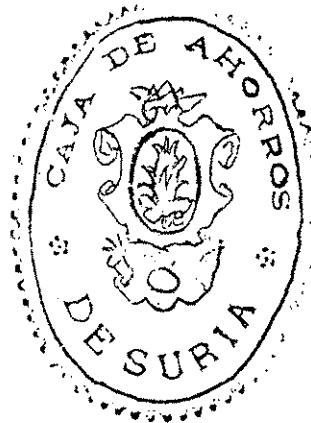
Per la seva part, el Consell de la Caixa d'Estalvis de Sùria ajudarà al desenvolupament de la nova oficina, i aclareix que el capital de 6.000 pessetes invertit en ella i que no produeix interès, pot passar-se a llibretes d'estalvi ordinàries. També admeten que l'entitat barcelonina pugui imposar el seu reglament quedant anul·lat l'actual, i per la qual cosa també quedarà abolida la condició que els beneficis obtinguts per l'entitat s'havien d'invertir en la construcció d'un hospital a Sùria.

Respecte al benefici obtingut el 1925, que era de 3.423'80 ptes (vegi's el quadre núm. 4), d'acord amb l'entitat barcelonina es destinarà a una obra benèfica a Sùria.

Aquest primer contacte entre les dues Caixes va ser positiu, i es féu oficial el dia 23 de juliol de 1926 quan el Consell de la Caixa d'Estalvis de Sùria pren l'acord següent: «*Todos los señores del Consejo de Caja de Ahorros de Suria aquí reunidos ante lo expuesto por el Sr. Presidente manifiestan unánimamente estar conformes con la gestiones por él realizadas dando su voto a favor a fin de que la Caja de Ahorros de Suria pase a ser propiedad de la entidad Caja de Pensiones para la Vejez y de Ahorros de Barcelona de acuerdo con la gestiones empezadas, dando amplios poderes al Presidente Don Juan Salsas para que lleve a término dicho acuerdo*». Signen l'acord: Joan Salsas, representant de Bertrand, S.A.; Van Styvoort, representant de Mines de Potassa de Sùria, S.A.; R. Roca, representant de

Jesús Garriga i Mas	400 pessetes
Joan Bertrand i Salsas	2.000 "
Bonaventura Jover i Mata	1.000 "
Lluís G. Otzet i Casanovas	150 "
Jaume Biadiu i Morera	100 "
Domènec Quinquer i Cortès	100 "
Mines de Potassa de Sùria, S.A.	2.000 "
Lluís Canudas i Quinquer	100 "
Josep Giró i Claret	100 "
Josep Lladó i Arpa	50 "
TOTAL	6.000 pessetes

Quadre núm. 1 - Socis fundacionals.

Segell de la Caixa d'Estalvis de Sùria.

ACTIU		PASSIU	
Caixa	1.799'00	Capital	6.000'00
Banca Arnús	64.166'85	Imposicions i reintegraments	115.405'06
Banca de Manresa	6.682'95	Comptes creditors	119'80
Mobiliari i material vendible	3.373'50	Xecs i cupons	998'40
Comptes deutors	833'35	Donatius	150'00
Xecs i cupons	3.989'40	Pèrdues i guanys	395'24
Cartera	42.223'45		
	<u>123.068'50</u>		<u>123.068'50</u>

Detall del compte: pèrdues i guanys

Deure		Haver	
Cancel·lació cta. Despeses generals	795'55	Benefici obtingut per interessos	3.290'74
Cancel·lació cta. Despeses consituició	1.756'00		
Amortització 10% Mobiliari	343'95		
Benefici al final de 1923	395'24		
	<u>3.290'74</u>		<u>3.290'74</u>

Quadre núm. 2 - Balanç de 1923.

ACTIU		PASSIU	
Caixa	1.789'98	Capital	6.000'00
Banca Arnús-Manresa	34.937'60	Imposicions i reintegraments	101.564'89
Banca Arnús-Barcelona	4.260'15	Comptes creditors	15.000'00
Comptes deutors (amb garantia)	4.100'00	Xecs i cupons	2.775'85
Cartera	42.223'45	Donatius	150'00
Mobiliari i material vendible	3.031'65	Pèrdues i guanys	1.552'73
Negociat de lletres	36.700'64		
	<u>127.043'47</u>		<u>127.043'47</u>

Detall del compte: pèrdues i guanys

Deure		Haver	
Cancel·lació cta. Despeses Gral.	1.258'25	Saldo anterior	395'24
Amortització 10% Mobiliari	336'85	Comptes corrents	30'32
Benefici a la fi de 1924	1.552'73	Interessos	2.146'71
		Xecs i cupons: cupons	91'36
		xecs	34'58
		valors	335'57
		Negociat de lletres	114'05
	<u>3.147'83</u>		<u>3.147'83</u>

Quadre núm. 3 - Balanç de 1924.

Filatures Labor, S.A.; Martí Sanglas, rector; Josep Lladó, jutge municipal; Domènec Quinquer, Jaume Biadiu, Robert Quinquer i Pius Macià.

Abans d'acceptar oficialment la fusió, sembla que el Director General de la Caixa de Pensions, Sr. Francesc Moragas, hi estava a favor, i per això va venir a Súrria a buscar un lloc per instal·lar la nova oficina. En aquesta visita va ser acompanyat pel

Sr. Van Styvoort i es va interessar per la casa que s'estava construint a la cruïlla de l'actual av. de l'Ajuntament i el carrer Diputació, on abans hi havia hagut la centraleta de telèfons i en l'actualitat una botiga d'esports.

L'acord del 23 de juliol va ser enviat el 27 al Director General de la Caixa de Pensions; el dia 30, aquest presentà la sol·licitud de Súrria al seu Consell d'Administració, que acceptà

en principi la fusió, i informà els interessats de la seva decisió.

A partir d'aquí, els contactes es feren més freqüents entre les dues entitats, i les seves gestions no devien ser secretes ja que, el 1927, Francesc Andreu i Fornells, comptable de Mines de Potassa de Súrria, demana la plaça de director de la nova oficina.

El 1928, la fusió ja era un fet encara que no de manera oficial, ja

ACTIU		PASSIU	
Caixa.....	18.577'09	Capital.....	6.000'00
Corresponsals	48.640'25	Comptes d'estalvi	134.981'59
Comptes deutors:		Creditors varis	119'00
* comptes corrents a la vista.....	19.246'90	Segells d'estalvi	106'30
* préstecs amb garantia	4.428'90	Donatius	150'00
Efectes a cobrar	8.646'95	Pèrdues i guanys	3.423'80
Cupons	135'30		
Valors en cartera.....	42.063'30		
Mobiliari i material vendible	2.758'70		
Moneda estrangera.....	283'30		
	<u>144.780'69</u>		<u>144.780'69</u>

Detall del compte: pèrdues i guanys

Deure		Haver	
Cancel·lació cta. Despesa Gral	2.918'00	Saldo anterior.....	1.552'73
Amortització 10% Mobiliari	262'85	Interessos	2.188'95
Regularització cta. Moneda Estran.	34'40	Comissions	2.675'76
Benefici a la fi de 1925	3.423'80	Negociat de lletres	221'61
	<u>6.639'05</u>		<u>6.639'05</u>

Quadre núm. 4 - Balanç de 1925.

que el futur director de la sucursal de Súrria de la Caixa de Pensions, Pius Macià, anà a fer pràctiques a l'oficina central de Barcelona: això passa el mes de setembre.

Per fi, el 2 d'octubre de 1928 se signa el conveni entre la Caixa de Pensions, representada pel seu fundador i director general, Sr. Francesc Moragas, i la Caixa d'Estalvis de Súrria representada per Joan Salsas. En aquest conveni acorden:

1r. Els impositors de la Caixa d'Estalvis de Súrria canviaran les seves llibretes d'estalvi per altres de la Caixa de Pensions en la seva oficina de Súrria, quan aquesta funcioni.

2n. La Caixa de Súrria cedeix a la Caixa de Pensions tots els béns integrats en l'actiu de l'entitat, i en podran disposar lliurement.

3r. Transcorreguts sis mesos d'aquesta data es farà la liquidació de comptes, i les pèrdues o beneficis que reportin passaran a la Caixa de Pensions.

Vegeu en el quadre núm. 5 el balanç de setembre de 1928, tot just abans de la signatura de l'esmentat conveni. Aquest és l'últim balanç de la Caixa d'Estalvis de Súrria, ja que a partir d'aquí la responsabilitat l'assumeix la Caixa de Pensions per

a la Vellesa i d'Estalvis: l'oficina de Súrria ja és una sucursal més.

El 3 de maig de 1929, el Consell d'Administració de la Caixa d'Estalvis de Súrria acorda, amb el vist-i-plau de la direcció de la Caixa de Pensions, que els beneficis obtinguts en el balanç-liquidació es reparteixin així: Pius Macià, 1.400 ptes; Robert Quinquer, 1.400 ptes; Josep Andreu, 200 ptes; Sra. vídua de Sardà, 500 ptes; i la resta, 4.400'45 ptes, es disposa en una llibreta amb el títol de «Fondo para beneficiencia en Surria». En poden disposar el batlle, Josep Casanovas; el rector, Martí Sanglas; i el jutge municipal, Casimir Giró. El mateix dia també acorden que sigui D. Norbert Fonthier i D. Joan Salsas els que signin l'escriptura de fusió.

A la notaria de Valentí Marin i Llobet, de Barcelona, el dia 1 de juny de 1929 se signa la dissolució de la Caixa d'Estalvis de Súrria per incorporació total dels seus actius i passius a la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis de Barcelona.

El 21 de juliol de 1929, s'inaugura la nova sucursal de la Caixa de Pensions a Súrria, en un edifici, avui reformat, a la cruïlla dels carrers G. Solesio i Vilanova. L'horari de la

nova oficina serà de 9 a 13 i de 16'30 a 19'30 els dies laborables, i de 9 a 12 els festius.

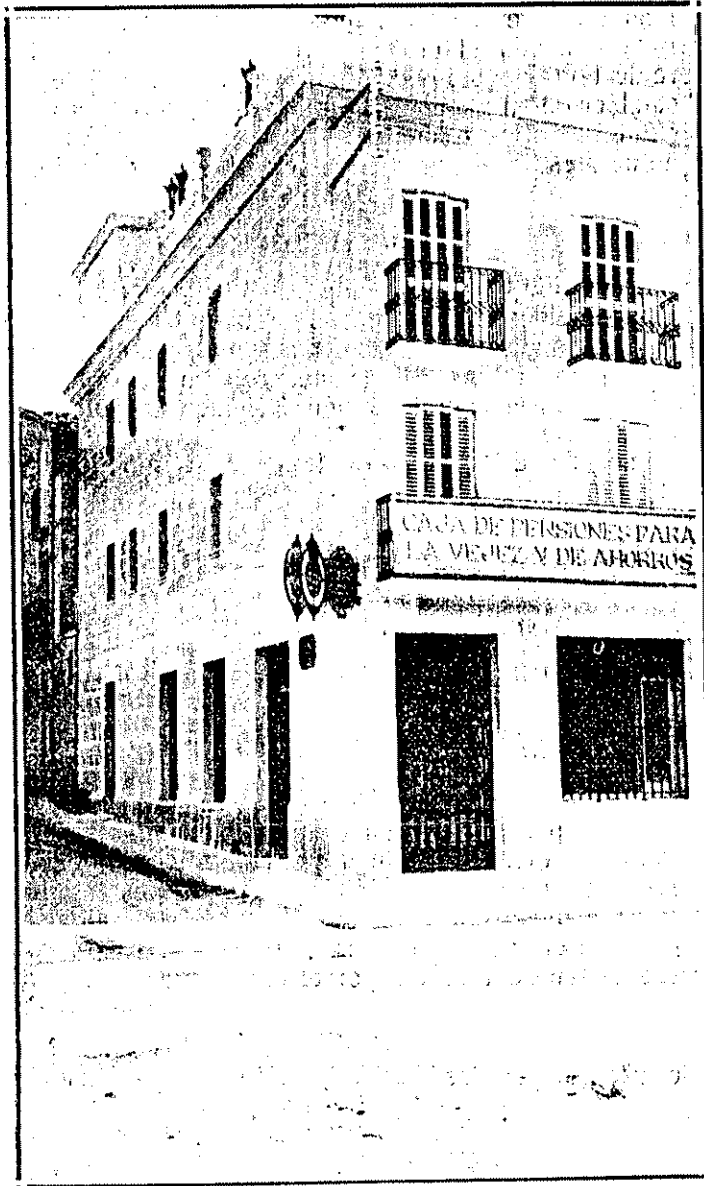
L'acte inaugural fou molt solemne. A les 10 del matí, es van rebre els representants de «La Caixa» a l'Ajuntament; a les 10'30, es va celebrar una missa solemne; a les 11'30, es van beneir les noves oficines; a les 12, al cinema Sòrisa, es va fer un acte públic en el qual van prendre la paraula el director de la nova sucursal, Sr. Pius Macià; el Sr. Solà, directiu de «La Caixa»; el Rnt. Martí Sanglas, rector de Súrria; el Sr. Josep Casanovas, batlle de Súrria; i va tancar el torn de parlaments el Sr. Boix, conseller i subdirector general de «La Caixa». Després el Sr. Fonthier, director de M.P.S., va mostrar les instal·lacions mineres als convidats. A la 13'30 es va celebrar un banquet a l'Ajuntament, al qual van assistir les persones abans esmentades i les següents: tots els regidors de l'Ajuntament; Casimir Giró, jutge municipal; Ramon Tallavi, subcaporal dels Mossos d'Esquadra; Joan Salsas, director de Bertrand, S.A.; Ramon Roca, director de Filatures Labor, S.A.; els comerciants: Jaume Biadiu, Joan Baylina i Fèlix Torruella; els propietaris: Josep Lladó, Valentí

CAJA DE PENSIONES PARA LA VEJEZ Y DE AHORROS

SUCURSAL DE SURIA

Calle de Vilanova y González Solesio, 31

**INAUGURACIÓN OFICIAL DE LAS NUEVAS OFICINAS:
DOMINGO, 21 JULIO DE 1929**

A LAS DIEZ

Llegada de la representación de la Caja y recepción en las Casas Consistoriales.

A LAS DIEZ Y MEDIA

Misa solemne en la Iglesia Parroquial

A LAS ONCE Y MEDIA

Bendición de las nuevas oficinas y dependencias de la Sucursal.

A LAS DOCE

Acto público de divulgación de la obra económico-social y benéfica de la Caja. Tendrá lugar en el «Cine Sórta».

A LA UNA Y MEDIA

Comida íntima ofrecida a las Autoridades y representaciones de la localidad.

A LAS 4 TARDE

Audición de sardanas frente al edificio de la Sucursal.

Cartell que anunciava la inauguració de la sucursal de Súrria de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis.

ACTIU

Caixa	184.255'92
Valors:	
Obligacions F. Catalans 6% 1922	
valor a 59'50% de 16.000 p.n. en cartera	9.817'50
Obligacions Andalusos 3% 1a. sèrie	
valor a 71% de 9.000 p.n. en cartera	6.390'00
Deute municipal de Barcelona valor	
a 101% de 10.000 p.n. en cartera	10.100'00
Deute municipal de Barcelona	
valor a 79'25 de 2.500 p.n. en cartera	1.981'25
Obligacions Diputació Provincial	
de Catalunya 6% emissió 30 juny 1925	
valor a 102% de 9.500 p.n. en cartera	9.690'00
Mobiliari	2.007'60
	<hr/>
	224.242'27

PASSIU

Fons de llibretes d'estalvi ordinàries	210.065'57
Fons de llibretes especials	
(fundacionals)	6.000'00
Varis deutors i creditors:	
Angela Bové	122'80
Antònia Puig	153'45
Fons de reserva	7.900'45
	<hr/>
	224.242'27

Quadre núm. 5 - Balanç de setembre de 1928.

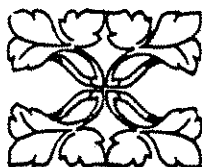
REGLAMENTO

DE LA

Caja de Ahorros de Sùria

FUNDADA

en 1.º Septiembre de 1922

MANRESA

Imprenta y Librería José Roca, S. Miguel, 15. - Teléf. 626

Fàbregas i Gumersind Sibila; els obrers: Josep Iglesias, Lluís Jané i Joan Reguant; Valentí Camps, fiscal municipal; Josep Sau, mestre nacional; dos sacerdots mestres en el col·legi Sant Lluís; Josep Obradors, mestre particular de l'Ateneu Obrer; les mestres nacionals, Dolors González i Elisa Sanfeliu; la directora del col·legi de les Germanes Dominiques; els industrials que van treballar en l'obra de la sucursal: Ignasi Ribera, Josep Salats, Lluís Guilà, Isidre Ferrer i Joan Fàbregas; i els presidents de les societats següents: Coral La Llanterna, Casino «La Esperanza», Foment de Cultura (Centre Catòlic); Ateneu Obrer, Centre d'Esports Sùria; Cooperativa Obrera «La Unión», Unió Gremial del comerç i indústria, Germandat Montepius de Sùria, Germandat del Sant Crist, Creu Roja de Sùria, Unió Patriòtica i el subcaporal del Sometent. Junt amb els de fora, uns cinquanta comensals.

NOTES

1. Aquesta data consta en el mateix reglament de la Caixa: Reglamento de la Caja de Ahorros de Sùria, fundada l'1 de setembre de 1922, Imprenta de Josep Roca, Manresa, 1922.

Josep Reguant i Agut

Llicenciat en Història,
Professor a l'IES Mig-Món de Sùria.

Portada del reglament de la Caixa d'Estalvis de Sùria.